

ה מנהגות לח שם בראשי
ותוספות, 1 מנהגות שם.
1 שם דף לט.

ה' שהוא יותר מכדי צניבה. (ח) * ולרבנו תם לא מכשירים אלא בנשתירו שני חוטין שלמים, דהינו ארבע ראשים שכל אחד מהראשים ארץ שנים עשר גזילים, אז מכשירים כשנפסקו השני חוטין אחרים אם נשתיר בהם כדי צניבה, אבל אם נפסקו שלשה חוטין, אף על פי שנשתיר בהם כדי צניבה, פסולים. ומפני כך כשנחתכו שלשה ראשים, (ט) * (י) * אם לא דקדק בעת עשיית הציצית שיהיו נכרים הארבעה ראשים שמצד אחד של הקשר, תשיגין שמא כל ראש הוא מחוט אחר, ונמצא שאין כאן אלא חוט אחד שלם, הלכך מספקא פסול, אבל אם לא נחתכו אלא שני ראשים, (י) * מכשירין בכדי צניבה. (יא) * והלכה פסקא ראשונה. מיהו היכא דאפשר טוב לחוש לסכרת רבנו תם. הגה * ונהגין כרבנו תם (אגודה סימן טו): הגה וכל שכן אם דקדק שיהיו נכרין הארבעה ראשים שצד אחד ונפסקו שלשה ראשים בצד אחד הפסול, דאז נדאי נפסקו שלשה חוטין. ואם נפסקו בשני צדין נמי פסול שמא שלשה חוטין הם (בית יוסף בשם בן חבית):

ב. * היכא דצריך כדי צניבה ומתוך שהחוטים עבים אינו יכול לענבם ואלו היו דקים תיה בהם כדי צניבה, (יב) * פשוט: הגה ומשערין בחוטין בינונים (דבר עמור):

ג. * כדי צניבה, לרש"י מן הענף ולר"י אפילו בתתה כל הענף ולא נשאר כדי צניבה אלא מן הגזיל פשוט. ומנהג העולם כרש"י, והיכא דלא אפשר (י) * (יא) * יש לסמוך על ר"י:

שערי תשובה

הקשריה נפסקא מנה אם נפסק גם מצד השני אחר כך, וכן כתב במשפחות וזהו. ועין במחזיק ברכה שהביא דברי האליה רבה וכתב שלא בפאר היטב עין שם: * אם לא דקדק, עין באר היטב ועין בגנות ורדים כל ב סימן א שני חוטין מהצדדים שנפסקו ולא נשאר בהם כדי צניבה ואין צורך בבורר שהם מהצדדים שצדד האחר, יש לסמך אם לא שיהיו שנקדו בשעת עשייתן מתחלתן שיהיו כל הארבעה מכל צד נכרים לעצמן אבל בהם יש לחוש שלא נהרגו עין שם. ועין בברכי יוסף בשם שו"ת פרי צדיק שאם נפסקו ארבעה ראשים שמצד אחד פשוט לשיעוריהם כל הראשים שנים שיש בהם יותר מכדי צניבה ואפילו לא נשתיר מהחוטין רק כדי צניבה שהוא כדי צניבה שמתה חוטין בידו פשוט: * יש לסמך. עין באר היטב מה שהביא בשם גת ורדים, ושם אינא שאם נפסק גם מן הגזיל והגזיל אחר שאם יפסק המוקצת ישאר שעור גדיל וגם חוטי כדי צניבה, פשוט בשעת הדחק עין שם. ועין שם בהשקפה שאחר זה בשם ר"י פראג שצריך שיהיה שיעורו לכלל גזיה:

אחרים, שיתיר שלש חליות עם שלשה קשרים העליונים ויניה קשר התחתון עם

באר הגזירה

* ולרבנו תם לא מכשירים וכו'. שכל אחד מהראשים ארץ שנים עשר גזילים. עין לעיל סימן יא סעיף ד דסתם המחבר שם בדעה הראשונה אף משום דקארי' הכא לרבנו תם ואיהו דא סבר לעיל שנים עשר גזילים כמו שכתב בבית יוסף שם בשם התוספות וגם דלכתחלה בוראי גם המחבר שם מודה דטוב לחוש לסכרתו והכא מביא גם כן המחבר רק לענין לחוש לכתחלה וקמו שכתב בעצמו בסוף הסעיף לך מביא גם כן דעת הרבנו תם לענין זה: * והלכה פסקא ראשונה. עין בפרי מגדים באשל אברהם בסעיף קטן ז מוכח מדבריו דמתיר לברך עליו, וכן מוכח ממגן אברהם סעיף קטן ז, דלא כמו שכתוב בספר חיי אדם: * ונהגין כרבנו תם. דע, לדעת רבנו תם הוא אפילו לא נפסקו השלשה חוטין, רק נקצרו באפן שאין בארץ שנים עשר גזילים, גם כן פסול בכל האפנים: * ג. * יש לסמוך על ר"י. והפוד מגדים במשפחות וזהו בסיומן יא סעיף קטן ג כתב, דע, אם נפסקו כל החוטין עד הגזיל הפסול, כמבאר בסיומן יב סעיף א, אם הוא בדרך ואין לו ציצית אחרים, יתיר הגזיל שהוא ארבעה גזילים יותר, ויעשה קצת גדיל וקצת ענף, והמחבר בסיומן יא סעיף ד יוצא לכתחלה ויברך, ואף לדין דסבירא לן שנים עשר גזילים, מכל מקום ילכש, ולברך יש ספק, דמן התורה די בכל שהוא, ואין עובר על מצות עשה דציצית, ומיהו צריך להתיר כל הגזיל, דאם לא כן הו' תעשה ולא מן העשוי, ונפסלו מן התורה, דבנין גדיל וענף, עד כאן לשונו שם. ויעצת זאת הוא כדי לצאת אף לדעת רש"י, והוא והגאון ר' עקיבא איגר בתדושי' בסיומן יא שניהם לדיבר אחד הסכימו וגם זה בכלל תעשה ולא מן העשוי, דלא כבעל הלכות קטנות שהובא בבאר היטב שמקל בזה דאין צריך להתיר כל הגזיל אף לדעת רש"י, אף אחר כך מצאנו להפרי מגדים בעצמו בסוף סימן יא במשפחות וזהו שכתב, דהו' לא הוי בכלל תעשה ולא מן העשוי, ופלא שהוא סותר את עצמו. דע עוד, דלדעת רש"י אם נפסקו חוטי הציצית במקום הגזיל בין הקשרים, אם שני חוטין פסול, דלא עדיפי מאם נפסקו שני חוטין בתחתית ענף הפסול לרש"י, ואם נפסק חוט אחד, נראה דכשר, דהא לא פליג רש"י על ר"י רק מטעם דבעינן גם פתיל, כמבאר בהגרי"א בשם המדריכי, והכא הלא יש בזה גם פתיל בראש השני של אותו החוט גופא. אף נראה

באר היטב

(ט) אם לא דקדק, קשה דהא כל שכן הוא אם דקדק כמו שכתב בהג"ה אחר כך. ויש לומר דנקט לא דקדק משום סיפא דמסכים אבל אם לא נחתכו אלא שני ראשים מכשירים בכדי צניבה דהו' דקא בלא דקדק אבל אם דקדק אם נחתכו שני ראשים מצד אחד פשוט אפילו לא נשתיר כדי צניבה דהא נשתיר ראש השני, אבל אם נפסקו שנים משני צדדים ולא נשתיר בכדי צניבה פסולים דשמא חוט אחד הו', מגן אברהם: (י) יש לסמוך על ר"י. לעיל סוף סעיף א כתב, היכא דאפשר טוב לחוש לסכרת רבנו תם, פרוש היכא דאפשר למצא בקל ציצית אחרים, אבל אין צורך לחור אחריו, והכא כתב והיכא דלא אפשר, הינו, במקום שאין נמצאין ציצית כלל יש לסמוך על ר"י. ומכל מקום לא יכרך עליהם, גם אסור לצאת בו בשבת לרשות הרבים, מגן אברהם. וכתשוכה גת ורדים חלק ארח חיים כלל ב סימן א כתב, דיש להכשיר בשעת הדחק גם בנפסק קצת מהגזיל ממש, עין שם. ועין בהלכות קטנות חלק ב סימן קיב שכתב דמי שנפסקו לו חוטי הגזיל ואין לו חוטין

משנה ברורה

(ח) * ולרבנו תם וכו'. טעמו דשני חוטין שהן ארבעה אנו נוהגין במקום תכלית ושני חוטין שהן ארבעה אנו נוהגין במקום לכן, צריך על כל פנים שיהיה מין אחד שלם: (ט) אם לא דקדק, קשה דהא כל שכן הוא אם דקדק כמו שכתב בהג"ה אחר כך. ויש לומר (ט) דנקט לא דקדק משום סיפא דמסכים אבל אם לא נחתכו שני ראשים דמכשירין בכדי צניבה דהו' דקא בלא דקדק אבל אם דקדק אם נחתכו שני ראשים מצד אחד פשוט אפילו לא נשתיר כדי צניבה דהא נשתיר מכל אחד ראש השני, אבל אם נפסקו שנים משני צדדים ולא נשתיר בכדי צניבה פסולים, דשמא חוט אחד הו': (י) מכשירין בכדי צניבה, רוצה לומר אפילו אם היה השויר כדי צניבה רק באחד מהן ופנ"ל בסעיף קטן ה: (יא) והלכה וכו'. פשוט דמתיר לברך עליהן וכמו שפארונו בבאר הגזירה: ב. (יב) פשוט. דהא ארכין הן בכדי צניבה רק מפני עבי אינו יכול לענב: ג. (יג) יש לסמוך על ר"י. ומתיר ללבש הבגד. ולעיל בסעיף א דכתב היכי דאפשר טוב לחוש לסכרת רבנו תם פרוש היכא דאפשר (ט) למצא בקל ציצית אחרים אבל אין צורך לתור אחריהם אם אין מזמנים לפניו או (ט) שיתבטל על ידי זה מתפלה בצבור, והכא כתב והיכא דלא אפשר הינו, במקום שאין נמצאין ציצית כלל יש לסמוך על ר"י. ומכל מקום לא יכרך עליו וגם אסור לצאת בו בשבת לרשות הרבים ובכזהו יש להכשיר בשעת הדחק גם בנפסק קצת מהגזיל ממש ומשובת גת ורדים עין שם. ודע דכל זה אינו ענין לנפסק החוט במקום הנקב בשם (י) אפילו לר"י פסול מן התורה, ופשוט (ט) דכשנפסקים הציצית צריך לפשוט ולא מהני עצמו על עמדו שלא ילך ארבע אמות, דאין דין ארבע אמות אלא להולך בלי ציצית, גם לא יתקן הציצית בעוד השלית עליו אלא פשוט ומתקנו:

על ר"י רק מטעם דבעינן גם פתיל, כמבאר בהגרי"א בשם המדריכי, והכא הלא יש בזה גם פתיל בראש השני של אותו החוט גופא. אף נראה

שער הציצית

(פ) מגן אברהם: ג. (י) מגן אברהם: (יב) חיי אדם: (יד) פרי מגדים: (טו) אליה רבה:

לוח עמוד הימני: יום א בט סיון תשסב < יום ב סיון תשסז < יום ג ט אייר תשעב < יום ד טו ניסן תשעז < יום ה כא אדר ב תשפב